

VALISTUSASIAIN KANSANKOMISSARIAATIN TOIMINNASTA

„Pravdan” 25. numerossa helmikuun 5 pnä julkaistiin „VKP:n Keskuskomitean ohjeet Valistusasiain kansankomissariaatissa työskenteleville kommunisteille (komissariaatin uudestijärjestämisen yhteydessä)”.

Valitettavasti ensimmäisessä pykälässä kertaantuu kolmesti harhauttava painovirhe: „polyteknillisen” opetuksen asemesta on painettu: poliittisen!!

Haluaisin kiinnittää tovereiden huomiota näihin ohjeisiin ja saada heidät vaihtamaan mielipiteitä eräistä perin tärkeistä kohdista.

Joulukuussa 1920 pidettiin puolue-neuvottelu, jossa käsiteltiin kansanvalistuskysymyksiä. Siihen osallistui 134 päättövaltaista ja 29 neuvottelevaa edustajaa. Neuvottelu kesti viisi päivää. Neuvottelukokouksen työtä selostetaan Neuvostojen VIII edustajakokouksen bulletiinin liitteessä, joka on omistettu kansanvalistuskysymyksiä käsitelleelle puolue-neuvottelulle (Yleisvenäläisen TPKK:n julkaisu, tammikuun 10 pnä 1921). Neuvottelukokouksen päätöslauselmista, kokousta koskevasta selostuksesta, kaikista mainitussa bulletiinin liitteessä julkaistuista artikkeleista — lukuun ottamatta tov. Lunatsharskin johtavaa artikkelia ja tov. Grinkon artikkelia — näkyy, että polyteknillistä opetusta koskeva kysymys on asetettu väärin, näkyy se epäkohta, jonka poistamiseen Keskuskomitean ohjeissa kehoitetaan kansankomissaaria ja kollegiota kiinnittämään „päähuomionsa”, nimittäin „viehättyminen” yleisluonteisiin järkeilyihin ja abstraktisiin iskulauseisiin.

Polyteknillistä opetusta koskeva kysymys on ratkaistu peruspiirteittäin puolueohjelmassamme, kansanvalistusta koskevan ohjelmanosan 1. ja 8. pykälässä. KK:n ohjeissa viitataan juuri näihin ohjelman pykäliin. 1. §:ssä puhutaan 17 vuotta nuorempien *polyteknillisestä opetuksesta* ja 8. §:ssä „17 vuotta vanhempien henkilöiden ammattiopetuksen laajasta kehittämisestä ja *polyteknillisen yleistietouden yhdistämisestä siihen*”.

Näin ollen puolueen ohjelma on asettanut kysymyksen aivan selvästi. Sellaiset järkeilyt, onko opetuksen oltava „*polyteknillistä vai monoteknillistä*” (juuri nämä lainausmerkeissä olevat ja alleviivaamani tavattoman typerät sanat näemme mainitsemani „Bulletiin liitteen” 4. sivulla!), ovat kerrassaan virheellisiä, kommunistille suorastaan sopimattomia ja osoituksena ohjelman tuntemuksen puuttumisesta ja hedelmättömästä „viehättymisestä” abstraktisiin iskulauseisiin. Kun meidän on pakko alentaa *tilapäisesti* ikärajaa (josta alkaen siirrytään yleisestä polyteknillisestä opetuksesta polyteknilliseen ammattiopetukseen) 17 vuodesta 15:een, niin „*puolueen tulee katsoa*” tämä ikärajan alentaminen „yksinomaan” (KK:n ohjeiden 1. kohta) elämän sanelemaksi välttämättömyydeksi, tilapäiseksi toimenpiteeksi, mihin „*kurjuus ja maamme rappiointi*” on meidät pakottanut.

Yleisluonteiset järkeilyt, joilla yritetään „perustella” tuollaista ikärajan alentamista, ovat silkkaa pötyä. Riittää jo turhia yleisluonteisia järkeilyjä ja pseudoteoretisointia! Koko työn painopiste pitää siirtää „*käytännön* antaman kokemuksen erittelyyn ja tarkistukseen”, „tästä kokemuksesta juontuvien *opetusten* järjestelmälliseen *hyväksikäyttöön*”.

Niin vähän kuin meillä lieneekin järkeviä, päteviä, *käytännöllisessä* opetustyössä kokeneita henkilöitä, epäilemättä niitä kuitenkin on. Saamme kärsiä sen vuoksi, ettemme osaa löytää heitä, panna heitä vastaavaan johtotoimeen, *tutkia* yhdessä heidän kanssaan neuvostorakennustyön käytännöllistä kokemusta. Juuri tätä puuttui joulukuussa 1920 pidetystä puolue neuvottelusta, ja kun sitä puuttui 163 — sadan kuudenkymmenen kolmen! — kansanvalistuksen alalla toimivan työntekijän neuvottelukokouksesta, niin on aivan varmaa, että työn järjestelyssä ilmenee tietty yleinen,

oleellinen puute, jonka vuoksi puolueen KK:n on täytynyt antaa erikoisohjeet.

Valistusasiain komissariaatissa on kaksi — ja vain kaksi — toveria, joiden tehtävät ovat erikoislaatuista. He ovat kansankomissaari тов. Lunatsharski, jolle kuuluu yleinen johto, ja hänen sijaisensa тов. Pokrovski, jonka tehtävänä on ensinnäkin johtaa työtä kansankomissaarin sijaisena ja joka toiseksi on vakinainen neuvonantaja (ja johtaja) tieteellisten ja yleensä marxilaisuuden kysymysten alalla. Puolue tuntee hyvin sekä тов. Lunatsharskin että тов. Pokrovskin eikä tietenkään epäile sitä, että kumpikin on mainituissa suhteissa tavallaan „spesialisti” Valistusasiain kansankomissariaatissa. Muilla työntekijöillä ei voi olla sellaista „*spesiaalialaa*”. Kaikkien muiden työntekijäin „*spesiaalialana*” olkoon taito järjestää erikoisalan tuntevien opettajien mukaansaaminen työhön, järjestää näiden työ oikein, käyttää järjestelmällisesti hyväksi käytännön antaman kokemuksen opetuksia. KK:n ohjeissa tästä puhutaan sekä 2., 3. että 5. kohdassa.

Puolueneuvottelussa olisi pitänyt kuulla, mitä sanovat spesialistit, opettajat, jotka ovat tehneet kymmenisen vuotta käytännöllistä työtä ja voivat sanoa meille kaikille, mitä on tehty ja tehdään milläkin alalla, esimerkiksi ammattiopetuksen alalla, ja kuinka neuvostorakennustyö siinä edistyy, mitä hyvää on saatu aikaan, mitä esimerkkejä on tästä hyvästä (sellaisia esimerkkejä on varmasti, ainakin jonkin verran), mitä konkreettisia peruspuutteita ilmenee ja miten ne voidaan poistaa.

Puolueneuvottelussa *ei* eritelty tällä tavalla *käytännön* antamaa kokemusta, ei kuultu opettajien selityksiä, miten he ovat soveltaneet tätä kokemusta, vaan yritettiin tuloksettomasti „järkeillä ylimalkaan” ja arvioida „abstraktisia iskulauseita”. On välttämätöntä, että koko puolue, kaikki Valistusasiain kansankomissariaatin työntekijät tajuavat tämän puutteen ja että ryhdymme yhteisvoimin poistamaan sitä. On välttämätöntä, että eri paikkakuntien työntekijät tekevät tunnetuiksi kokemuksiaan tällä alalla ja auttavat puoluetta nostamaan esiin mallikelpoisia kuvernementteja, ujestoja, piirejä, oppilaitoksia ja mallikelpoisia opettajia, jotka ovat saavuttaneet hyviä tuloksia suhteellisen suppealla alalla, jonkin paikkakunnan tai erikoisalan puitteissa. Näihin jo käytännössä tarkistettuihin saavutuksiin

tukeutuen meidän on edistettävä tätä asiaa tekemällä — vastaavan tarkistuksen jälkeen — paikalliset kokemukset tunnetuiksi kautta koko Venäjän ja nostamalla lahjakkaita tai muuten pystyviä opettajia vastuunalaisempiin, laajemman toimintapiiriin tarjoaviin toimiin j.n.e.

Kansanvalistusosalalla (ja -laitoksissa) toimivan kommunistin työn tuloksellisuuden mittana tulee ensi kädessä olla sen, miten on järjestetty spesialistien saaminen osallistumaan työhön, onko osattu löytää heitä, onko osattu käyttää heitä, onko osattu järjestää erikoisalaa tunnevan opettajan ja johtoasemassa olevan kommunistin yhteistyö, onko osattu tarkastaa, nimenomaan mitä ja missä määrin on *sovellettu käytäntöön*, onko osattu päästä eteenpäin, vaikkapa tavattoman hitaasti ja tavattoman vähäisessä määrässä, mutta kuitenkin *asiallisesti, käytännöllisen* kokemuksen pohjalla. Jos Valistusasiain kansankomissariaatissa tulee edelleenkin olemaan viljalti „kommunistiseen johtotyöhön” pyrkiviä, mutta ei ketään käytännön alalla, vähän tai ei lainkaan erikoisalan tuntevia käytännönmiehiä, ja ellei siellä osata nostaa heitä esiin, kuunnella heitä, ottaa varteen heidän kokemuksiaan, niin asia ei edisty. Johtoasemassa olevan kommunistin tulee todistaa olevansa oikeutettu johtamaan, todistaa se siten ja vain siten, että hän *löytää* avukseen *monia*, yhä enemmän käytännöllisessä työssä olevia opettajia, että hän *osaa* auttaa *heitä* työssä, nostaa *heitä* esiin, tehdä tunnetuksi *heidän* kokemuksiaan ja ottaa ne varteen.

Tässä mielessä ehdottomana ohjelauseenamme tulee olla: *vähemmän* „johtamista”, enemmän käytännöllistä työtä, t.s. vähemmän yleisluonteista järkeilyä, enemmän tosiasioiden, tarkistettuja tosiasioita, jotka näyttävät, missä asiassa, missä olosuhteissa, missä määrin me edistymme vai seisommeko paikallamme vai menemmekö taaksepäin. Oikea johtaja on sellainen johtoasemassa oleva kommunisti, joka on parantanut opetustyötä suorittavien opettajien laatimia opetusohjelmia, laatinut onnistuneen oppikirjan, saanut aikaan vaikkapa hyvin vähäistä, mutta *käytännössä toteutettua* parannusta *kymmenien, satojen, tuhansien* erikoisalan tuntevien opettajien työn sisällössä ja työoloissa. Mutta kommunisti, joka *puhuu* „johtamisesta” *eikä osaa* saada spesialisteja mukaan käytännölliseen

työhön, ei osaa aikaansaada sitä, että *he* saavuttaisivat menestystä käytännössä, ei osaa ottaa varteen satojen, monien satojen opettajien käytännöllistä kokemusta, sellainen kommunisti ei kelpaa mihinkään.

Ei tarvitse muuta kuin silmäillä erittäin hyvin laadittua kirjasta: „Valistusasiain kansankomissariaatti. 1917 — lokakuu — 1920. Lyhyt selostus”, kun näkee, että Valistusasiain kansankomissariaatin työ kärsii eniten edellä mainitun epäkohdan vuoksi. Tov. Lunatsharski käsittää sen, sillä hän kirjoittaa esipuheessa (s. 5) „ilmeisestä epäkäytännöllisyydestä”. Kuitenkin tarvitaan vielä paljon sisukasta työtä, ennen kuin kaikki Valistusasiain kansankomissariaatin kommunistit tajuavat tämän ja saavat nuo tajutut totuudet toteutetuiksi todella käytännössä. Mainittu kirjanen osoittaa, että tiedossa on vähän, tavattoman vähän tosiasioita; emme osaa niitä koota; emme tiedä, mitkä kysymykset voidaan ja täytyy asettaa ja mihin voidaan (ottaen huomioon sivistystasomme, tapamme, kulkuyhteytemme) saada vastaus; emme osaa koota käytännön kokemuksesta saatuja opetuksia emmekä yleistää niitä; haaskaamme aikaa joutaviin „yleisluonteisiin järkeilyihin ja abstraktisiin iskulauseisiin”, mutta emme osaa käyttää päteviä opettajia ja varsinkaan päteviä insinöörejä ja agronomeja tekniikan opetuksessa, emme osaa käyttää tehtaita, neuvostotiloja, melko hyvin järjestettyjä talouksia ja sähköasemia polyteknillisen opetuksen hyväksi.

Näistä puutteista huolimatta Neuvostotasavallassa on epäilemättä edistystä kansanvalistuksen alalla. „Alhaalla”, t.s. niiden työtätekevien joukkojen keskuudessa, joita kapitalismi piti — sekä suoranaisesti, väkivallan avulla, että teeskentelyn ja petoksen avulla — loitolla sivistyksestä, on herännyt voimakas pyrkimys valoon ja tietoon. Meillä on oikeus olla ylpeitä sen johdosta, että olemme edistäneet ja tukeneet tuota pyrkimystä. Olisi kuitenkin suorastaan rikollista olla näkemättä työssämme esiintyviä puutteita, sitä, että emme ole vielä oppineet *järjestämään* oikealla tavalla valtiomme valistuskoneistoa.

Tarkastelkaamme vielä sellaista kysymystä kuin lehtien ja kirjojen jakelua, kysymystä, josta puhutaan Keskuskomitean ohjeiden viimeisessä, 7. kohdassa.

Marraskuun 3 pnä 1920 julkaistiin Kansankomissaarien Neuvoston dekreetti „kirjastotoiminnan keskittämisestä”

(Asetuskokoelman 439. kohta, 1920, № 87), *VSFNT:n yhte-näisen kirjastoverkon* muodostamisesta.

Esitän eräitä tätä kysymystä valaisevia asiatietoja, jotka olen onnistunut saamaan „Tsentropetshatista” * tov. Malkinilta ja Moskovan kansanvalistusosaston kirjastojoastosta tov. Modestovilta. Neuvosto-Venäjän keskiosan 38 kuvernementissa, 305 ujestissa (ilman Siperiaa ja Pohjois-Kaukas-iaa) on seuraava määrä kirjastoja:

Keskuskirjastoja	342
Kaupunginosien kirjastoja	521
Volostinkirjastoja	4.474
Kiertokirjastoja	1.661
Lukutupia.....	14.739
Muita („kylän-, lasten-, käsikirjastoja, eri laitosten ja järjestöjen kirjastoja“)	12.203
<i>Yhteensä</i>	33.940

Tov. Modestov arvelee kokemuksensa perusteella, että noin $\frac{3}{4}$ näistä kirjastoista on todella olemassa, loput on ainoastaan paperilla. „Tsentropetshatin” tietojen mukaan Moskovan kuvernementissa on 1.223 kirjastoa, tov. Modestovin tietojen mukaan 1.018, joista kaupungissa 204 ja kuvernementin alueella 814, ammattiliittojen kirjastoja (todennäköisesti noin 16) ja sotilaskirjastoja (noin 125) lukuun ottamatta.

Mikäli eri kuvernementteja koskevien tietojen vertailun nojalla voidaan päätellä, nämä numerotiedot eivät ole kovinkaan luotettavia — kunhan ei osoittautuisi, että todellisuudessa niihin voidaan luottaa vähemmän kuin 75-prosenttisesti! Esim. Vjatkan kuvernementissa on 1.703 lukutupaa, Vladimirin 37, Pietarin 98, Ivanovo-Voznesenskin kuvernementissa 75 j.n.e. „Muita” kirjastoja on Pietarin kuvernementissa 36, Voronezhin 378, Ufan 525, Pihkovan kuvernementissa 31 j.n.e.

Nämä tiedot näyttävät puhuvan nimenomaan siitä, että työläis- ja talonpoikaisjoukkojen tiedonjano on valtava, että valistuspyrkimykset ja kirjastojen perustamisinto ovat erittäin voimakkaita, „yleiskansallisia” sanan varsinaisessa merkityksessä. Mutta meillä ei ole vielä läheskään

* „Tsentropetshal” — Yleisvenäläisen TrKK:n yhteydessä toiminut painotuot-
teiden varustelun ja levityksen keskus. Suom.

riittävästi taitoa organisoida, järjestää, ohjata tuota kansan pyrkimystä oikeaan uomaan, tyydyttää kunnollisesti tätä kansan pyrkimystä. Todella *yhtenäisen* kirjastoverkon luominen vaatii vielä tavattoman suurta ja sisukasta työtä.

Miten olemme jakaneet lehdet ja kirjat? „Tsentropetshatin” tietojen mukaan vuonna 1920 lehtien levikki oli 401 miljoonaa kpl. ja kirjojen 14 milj. (11 kuukaudessa). Esitän kolmen lehden jakelua valaisevat tiedot (12. I. 1921); jakelun on suorittanut Luettelointi- ja jakelukeskuksen²⁹ lehtiosasto (numerot merkitsevät *tuhansia* kpl.):

	„Izvestija”	„Pravda”	„Bednota”
„Tsentropetshatin” toimistot.....	191	139	183
„Tsentropetshatin” sotilastoimiston kautta divisioonien lehtipalvelulle....	50	40	85
Rautatiejärjestöt, „Tsentropetshatin” rautatieosastot, agitaatioasemat	30	25	16
Moskovan kaupungin laitokset ja järjestöt	65	35	8
Moskovan kaupungin sotilaskomis-sariaatti	8	7	6
Matkustajajuniin tarkoitetut kappaleet	1	1	1
Tauluille liimattavaksi ja vuosikerrat	5	3	1
<i>Yhteensä</i>	350	250	300

Hämmästyttävän vähän liimattavaksi, t.s. laajoja joukkoja varten. Hämmästyttävän paljon pääkaupungin „laitoksille” y.m., nähtävästi niin sotilas- kuin siviililaitostenkin „neuvostobyrokraattien” kähvellettäväksi ja mielivaltaisesti käytettäväksi.

Vielä muutamia numerotietoja „Tsentropetshatin” paikallisosastojen selostuksista. „Tsentropetshatin” alainen Voronezhin kuvernementtitoimisto sai vuoden 1920 syyskuussa lehtiä 12 kertaa (t.s. syyskuussa, jossa on 30 päivää, se ei saanut lehtiä 18 päivänä). Saadut lehdet jaettiin seuraavalla tavalla: „Izvestijaa” annettiin „Tsentropetshatin” ujestitoimistoille 4.986 kpl. (4.020, 4.310)*, piiritoimistoille 7.216 (5.860, 10.064), volostitoimistoille 3.370

* Ensimmäinen sulkeissa olevista numeroista koskee „Pravdaa”, toinen „Bednota” lehteä.

(3.200, 4.285), puoluejärjestöille 447 (569, 3.880), neuvostovirastoille 1.765 (1.641, 509); pankaa merkille, että neuvostovirastot saivat „Pravdaa” miltei kolme kertaa enemmän kuin puoluejärjestöt! Edelleen: sotilaskomissariaatin agitaatio- ja valistusosastolle 5.532 (5.793, 12.332), agitaatioasemille 352 (400, 593), lukutuville — *nolla*. Tilaa- jille 7.167 (3.080, 764). Siis roppakaupalla „tilaajille”, t.s. tosiasiallisesti tietenkin „neuvostobyrokraateille”. Liimattavaksi 460 (508, 500). Yhteensä 32.517 (25.104, 37.237).

Ufan kuvernementti sai lehtiä vuoden 1920 marraskuussa 25 kertaa, t.s. vain viitenä päivänä ei tullut lehtiä. Niistä annettiin puoluejärjestöille 113 (1.572, 153), neuvostovirastoille 2.763 (1.296, 1.267), sotilaskomissariaatin agitaatio- ja valistusosastolle 687 (470, 6.500), volostien toimeenpaneville komiteoille 903 (308, 3.511), lukutuville 36 (8—8 kpl. „Pravdaa”! — 2.538), tilaajille — *nolla*, „erilaisille ujestijärjestöille” 1.044 (219, 991). Yhteensä 5.841 (4.069, 15.429).

Lopuksi Vladimirin kuvernementin Sudogdan ujestin Pustoshenskojen volostitoimiston selostus vuoden 1920 joulukuun ajalta. Puoluejärjestöille 1 (1, 2), neuvostovirastoille 2 (1, 3), sotilaskomissariaatin agitaatio- ja valistusosastolle 2 (1, 2), volostien toimeenpaneville komiteoille 2 (1, 3), posti- ja lennätinlaitoksille 1 (1, 1), Urshelskin tehtaan ammattiliittokomitealle 1 (1, 2), piirin sosiaalihuolto-osastolle 1 (0, 3). Yhteensä 10 (6, 16).

Mikä johtopäätös näistä hajatiedoista seuraa? Mielestäni johtopäätös on sama, minkä puolueohjelmamme ilmaisi sanoilla: „nykyhetkellä... otetaan vasta ensimmäisiä askelia siihen suuntaan, että siirrytään kapitalismista kommunis- miin”³⁰.

Kapitalismi on tehnyt sanomalehdistä kapitalistisia liike- yrityksiä, porhojen rikastumis-, informointi- ja hauskuutta- misvälineitä, työväenjoukkojen pettämisen ja hämäämisen välineitä. Me olemme murskanneet rikastumis- ja pettämis- välineet. *Olemme alkaneet* tehdä lehdestä joukkojen valis- tamisen välineitä, jonka avulla niitä opetetaan elämään ja rakentamaan talouttaan *ilman* tilanherroja ja kapitalisteja. Mutta olemme vasta panneet tämän työn alulle. Yli kolme vuotta jatkuneen ajanjakson kuluessa olemme tehneet vähän. Mutta on tehtävä vielä hyvin paljon, kuljettava vielä hyvin pitkä taival. Siis vähemmän poliittista sanahelinää,

vähemmän yleisluonteisia puheita ja abstraktisia iskulauseita, joilla kokemattomat ja tehtäviinsä perehtymättömät kommunistit ilahduttavat itseään, enemmän tuotantopropagandaa ja kaikkein eniten asiallista, taitavaa, joukkojen kehitystasoa vastaavaa käytännöllisten kokemusten erittelyä.

Lehtien jakelussa (kirjojen osalta minulla ei ole tietoja; todennäköisesti niiden suhteen asiat ovat vieläkin huonommin) olemme peruuttaneet tilaukset. Se on askel eteenpäin kapitalismista kommunismiin. Mutta kapitalismia ei voida hävittää kerralla. Sitä syntyy uudelleen „neuvostobyrokraattien”, sen neuvostovirkamiehistöön muodossa, joka erilaisten tekosyiden nojalla kahmii lehdet itselleen. Ei voida laskea, paljonko se niitä kahmii, mutta nähtävästi paljon. On tehtävä sitkeästi ja johdonmukaisesti työtä, jotta virkamiehistöä voitaisiin „näpätä sormille”, estää sitä kaappamasta lehtiä ja kirjoja, pienentää sille menevää osaa sekä pienentää jatkuvasti itse „neuvostobyrokraattien” määrää. Valitettavasti emme kykene pienentämään kerralla tätä määrää kymmen-, satakertaisesti — olisi veijarimaista luvata sellaista kulttuurimme ollessa nykyisellä tasolla —, mutta voimme ja meidän pitää pienentää sitä jatkuvasti ja johdonmukaisesti. Kommunisti, joka ei sitä tee, on kommunisti vain sanoissa.

On pyrittävä jatkuvasti siihen, että lehtiä ja kirjoja jaetaan ilmaiseksi ylipäänsä *vain* kirjastoille ja lukutuville, kirjasto- ja lukutupaverkolle, jonka tulee palvella kunnolla koko maata, kaikkia työläis-, sotilas- ja talonpoikaisjoukkoja. Silloin kansaa alkaa vetää sata kertaa voimakkaammin, nopeammin ja menestyksellisemmin lukutaidon, valon ja tiedon puoleen. Silloin valistusasia alkaa edistyä jättiläisaskelin.

Havainnollisuuden vuoksi esitän näytteeksi pikku laskelman — 350 tuhatta „Izvestijaa” ja 250 tuhatta „Pravdaa” koko Venäjää varten. Olemme äärimmäisen köyhiä. Ei ole paperia. Työläiset kärsivät vilua ja nälkää, heillä ei ole vaatteita eikä jalkineita. Koneet ovat kuluneita. Rakennukset ovat hajoamistilassa. Olettakaamme, että koko maassa, yli 10.000 volostia kohti meillä on todellisuudessa eikä paperilla 50.000 kirjastoa ja lukutupaa. Vähintään kolme kutakin volostia ja ehdottomasti yksi kutakin tehdasta ja

kutakin sotaväenosastoa kohti. Olettakaamme, ettemme ole ottaneet ainoastaan „ensimmäistä askelta kapitalismista kommunismiin”, vaan myös toisen ja kolmannen askeleen. Olettakaamme, että olemme oppineet jakamaan oikein lehdet — kullekin kirjastolle ja lukutuvalle 3 kappaletta, joista sanokaamme 2 „liimattavaksi” (otaksuen, että olemme ottaneet neljännen askeleen kapitalismista kommunismiin, oletan, rohkenen olettaa, että barbaarisen „liimaamisen” asemesta, millä lehti pilataan, naulaamme lehden puunauloilla — rautanauvoja ei ole, „neljännelläkään askeleella” meillä ei ole riittämiin rautaa! — sileälle taululle, että olisi mukava lukea ja lehti säilyisi). Siis 50.000 kirjastolle ja lukutuvalle kullekin 2 kappaletta „liimattavaksi” ja 1 kpl. varalta. Olettakaamme edelleen, että olemme oppineet hukkaamaan lehtiä *kohtuullisesti*, nimittäin antamaan niitä neuvostobyrokrateille, koko Neuvostotasavallan hemmotelluille „virkaylimyksille” sanokaamme korkeintaan muutamia tuhansia kappaleita.

Näin rohkeiden olettamusten pohjalla 160, sanokaamme 175 tuhatta kappaletta riittää koko maalle viisi kertaa paremmin kuin nykyään. Kaikilla on silloin mahdollisuus saada tietoja lehden kautta (kun järjestetään oikein „kiertokirjastot”, joita toveri F. Dobler hiljattain puolusti mielestäni erittäin onnistuneesti „Pravdassa”). 350 tuhatta kappaletta kahta lehteä. Nykyään on 600 tuhatta, joista osan kähveltävät „neuvostobyrokraatit”, lehtiä hukataan tarpeettomasti, „sätkäpaperiksi” j.n.e. pelkästä kapitalistisesta tottumuksesta. Säästyisi 250 tuh. kappaletta. Toisin sanoen köyhyystämme huolimatta säästäisimme itsellemme *kaksi* päivälehteä, joista kummankin painosmäärä olisi 125 tuhatta. Ja kummassakin tällaisessa lehdessä voitaisiin julkaista kansalle joka päivä pätevää ja arvokasta kirjallista aineistoa, parasta kaunokirjallisuutta ja klassillista kirjallisuutta, yleissivistäviä oppikirjoja, maatalousoppaita, teollisuusoppaita. Kun kerran Ranskan porvarit rahaa tehdäkseen oppivat jo ennen sotaa julkaisemaan kansaa varten romaaneja, ei 3½ frangin herraskirjasina, vaan 10 centimeä maksavien (t.s. 35 kertaa halvempien, 4 kopeekkaa sodanedellisen kurssin mukaan) proletaarilehtien muodossa, niin minkä vuoksi meidän — ottaessamme toista askelta kapitalismista kommunismiin — ei tulisi oppia menettelemään

samoin? Minkä vuoksi meidän ei pitäisi samalla tavalla menetellen oppia antamaan kansalle vuosittain — nykyisestä köyhyydestämmekin huolimatta — 50.000 kirjastolle ja lukutuvalla kullekin 2 kappaletta lehteä, kaikki välttämättömät oppaat ja kaikki välttämättömät maailmankirjallisuuden, nykyaikaisen tieteen ja nykyaikaisen tekniikan klassikot?

Kyllä opimme.

Helmikuun 7 pnä 1921

*„Pravda“ № 28,
helmikuun 9 pnä 1921
Allekirjoitus: N. Lenin*

*Julkaistaan „Pravda“ lehdessä
tekstin mukaan*
